

Dr hab. Antoni Leon Dawidowicz
Instytut Matematyki UJ
ul. prof. Stanisława Łojasiewicza 6
30-348 KRAKÓW
e-mail: Antoni.Leon.Dawidowicz@im.uj.edu.pl

Kraków, 28 sierpnia 2019

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr inż. Magdaleny Ochab pt. „Zastosowanie metodyki układów z przełączeniami do opisu i analizy układów biologicznych”

Cel i charakter rozprawy

Jednym z działów matematyki mających duże znaczenie dla zastosowań matematyki jest układów z przełączeniami. Z gruba biorąc chodzi o równanie różniczkowe, bądź różnicowe, którego parametry z pewnego zbioru skończonego można zmieniać. Te zmiany mogą być wynikiem zachowania układu (układy autonomiczne), bądź wynikiem świadomej ingerencji (układy sterowane). Tego typu modele są od lat stosowane w teorii sterowania. Można je jednak zastosować do opisu zjawisk biologicznych. Celem rozprawy było właśnie opracowanie metody opisu i analizy złożonych układów biologicznych, przy wykorzystaniu metodyki układów z przełączeniami.

Zawartość rozprawy

Recenzowana rozprawa składa się z sześciu rozdziałów poprzedzonych streszczeniem w języku angielskim. Uzupełnione są one obszerną bibliografią (98 pozycji) oraz spisem ilustracji i tabel ułatwiającymi lekturę pracy. Uzupełnienie pracy stanowi wykaz osiągnięć naukowych autorki. Rozdział pierwszy ma charakter wstępny. Stanowi on ogólną informację, czego dotyczy praca i jaki jest jej cel. Zawiera również przewodnik po rozdziałach ułatwiający merytoryczne śledzenie uzyskanych wyników. Rozdział drugi podzielić można na trzy części. Pierwsza stanowi ogólny wykład teorii układów z przełączeniami wraz z bardzo obszerną ich klasyfikacją, w dalszym ciągu opisane są typowe układy wraz z przykładami biologicznymi. Wyeksplikowane są przy tym układy kawałkami liniowe, które w dalszej części pracy mają istotne znaczenie. Druga część tego rozdziału stanowi przegląd zjawisk biologicznych, których opis za pomocą układów z przełączeniami jest tematem dalszej części pracy. Krótkie zakończenie tego rozdziału stanowi przegląd metod modelowania i analizy systemów biologicznych poprzez układy

1

RAU	Biuro Dziekana	
	Wpłynęło dnia	03.09.2019
	Nr	776 / zał. ....

z przełączeniami. Omówione są tam modele deterministyczne z przełączeniami, jakościowe algorytmy kawałkami liniowe i modele stochastyczne. Rozdział trzeci omawia dość obszernie metody analizy różnych typów układów z przełączeniami. Zakończony on jest propozycją kompleksowego algorytmu analizy układów z przełączeniami. Należy zaznaczyć, że rozdział ten nie zawiera w ogóle interpretacji biologicznej, co umożliwia szersze wykorzystanie jego wyników. Rozdział czwarty prezentuje możliwości rozwiniętej wcześniej teorii w kontekście produkcji białka. Zaznaczyć należy, że przełączeniami w tym modelu może być aktywacja lub dezaktywacja genu, a także czynnik zewnętrzny w postaci podania leku. Rozdział piąty poświęcony jest białku p53. Tak dokłane omówienie tego właśnie białka jest uzasadnione tym, iż jest ono czynnikiem transkrypcyjnym o własnościach supresora nowotworowego. Jest w szczególności zaangażowane w regulację wielu procesów komórkowych, jak aktywacji mechanizmów naprawy DNA lub indukcji apoptozy w odpowiedzi na uszkodzenia DNA. Rozdział ten jest bardzo obszerny (ponad 50 stron) i problem modułu regulatorowego tego białka ujmuje syntetycznie i całościowo ukazując przy tym możliwości i adekwatność zaprezentowanych wcześniej narzędzi matematycznych. Wreszcie szósty rozdział stanowi krótką syntezę omówionych wyników

Ogólna ocena pracy

Zadanie, którego podjęła się autorka jest bardzo poważnego zadania. Tak skomplikowane urządzenie, jakim jest nawet jedna komórka żywego organizmu nie jest bowiem łatwo w sposób syntetyczny opisać. Z tego zadania autorka się wywiązała. Bardzo jasno zresztą opisała to w pierwszym rozdziale pracy (Str. 12). Na tej samej str. 12 jest zamieszczony „Przewodnik po rozdziałach”, którego lektura ułatwia śledzenie obszernej i wieloaspektowej pracy. Z postawionego zadania badawczego autorka wywiązała się w sposób wyróżniający.

Praca zawiera obszerną bibliografię obejmującą również liczne prace samej autorki, co świadczy o odczuciu, dobrej znajomości problematyki, o czym zresztą świadczy sama zawartość pracy.

Wyniki uzyskane mogą mieć duże znaczenie praktyczne, w szczególności mogą nawet ocalić ludziom życie.

Nadmienić należy, iż doktorantka jest autorką licznych publikacji, w tym jednej w czasopiśmie z listy filadelfijskiej oraz licznych artykułów w czasopiśmie punktowanych. Ponieważ dotyczą one tematyki związanej z recenzowaną rozprawą można autorkę uznać za wysokiej klasy eksperta w dziedzinie modelowania zjawisk biologicznych za pomocą układów z przełączeniami

Uwagi szczegółowe

Nieco do życzenia pozostawia polszczyzna pracy. W komentarzach dotyczących oznaczeń autorka konsekwentnie używa konstrukcji „*Oznaczenie zmiennej to opis zmiennej*”, co czyni zdanie pozbawionym orzeczenia. Tak można mówić na wykładzie, ale w tekście pisanym zamiast „to” lepiej byłoby napisać „oznacza”, co nie musiałoby być powtórzone w odniesieniu do każdej zmiennej w danym zdaniu. Autorka kierowała się prawdopodobnie oszczędnością miejsca opuszczając np. wyjaśnienie wzoru (3.13). Wstawienie między wzory (3.12), a (3.13) zaimka przysłownego „gdzie” nieznacznie tylko

by zwiększyło objętość pracy, a uczyniłoby tekst bardziej przejrzystym. Poza tym język pracy miejscami można by określić, jako „belferski”. Przykładem tego stylu może być początek rozdziału 2 od słów „Stopień skomplikowania...”

Konkluzja

W konkluzji stwierdzam, że praca mgr inż. Magdaleny Ochab pt. „Zastosowanie metodyki układów z przełączeniami do opisu i analizy układów biologicznych” świadczy o wysokiej dojrzałości autorki do samodzielnej pracy naukowej i, co za tym idzie, spełnia wymogi stawiane przez ustawę pracom doktorskim i wnoszę o dopuszczenie rozprawy do publicznej obrony i jej wyróżnienie

Andrzej Leon Dawidowicz